

УДК 342.1: 327.39:159.923.35:172.15

НАЦІОТВОРЧИСТЬ В СУСПІЛЬНО-ДЕРЖАВНОМУ РОЗВИТКУ ТА СПЕЦИФІКА ЧИННИКІВ ЕТНІЧНОСТІ І ПСИХОІДЕНТИЧНОСТІ: КОНТЕКСТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ І УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ

А.В. Білецька, заступник командира роти забезпечення навчального процесу 33 БЗНП при Національному університеті оборони України імені Івана Черняховського

Стаття досліджує особливість та суперечливість соціально-політичної трансформації суспільства, історичні, політичні, етнічні та культурні тенденції розвитку націотворення і державності в Україні. Аналізуються складнощі перехідних процесів, які, з одного боку, зумовлюють зміцнення регулюючої ролі держави, а з іншого – розбудова громадянського суспільства передбачає роздержавлення соціальних інститутів, зменшення державного впливу на них. Досліджуються механізми стабілізації і деструктивності у процесах національного державотворення.

Ключові слова: *етнос, нація, психіка, ментальність, громадянське суспільство, держава, демократія, патріотизм.*

Людство і людина розвивають свою психіку на протязі багатьох століть. І цей процес продовжується, залишаючись, однак, неоднорідним як на рівні окремих етносів, націй, так і на рівні окремих людей. **Етнос** окрім спільності походження, географічного положення, єдності мови та релігійно-світоглядних уявлень, є перш за все об'єднаним стереотипом традицій світосприйняття та поведінки [16,320]. Внаслідок внутрішньої неоднорідності та історично-культурної «неодночасовості» окремих членів етносу, у період державотворчих суспільно-політичних процесів, прагнення створити національну єдність завдяки міфологізованим стереотипам, заклик до кровно-емоційного об'єднання (випадок етнонаціоналізму) є, по меншій мірі наївним, а з точки зору розвитку нації – гальмівним. Апеляція до емоційної сфери обов'язково буде знаходити відгук лише у певної соціальної та культурної групи, чиєму рівню психіки, а відповідно, і запитів вона є відповідною.

На рівні психотипу окрема людина ідентифікує себе лише на щаблі єдності поглядів, світосприйняття, ціннісної складової, які викликають відгук

в оточуючих завдяки вкладання у них спільного смислу. Але контекст смислу є відмінним для людей з різним соціальним, політичним духовно-культурним досвідом. Кожне поняття має в індивідуальній психіці різні асоціації.

Коллективний досвід попередніх поколінь, їх образи світу складають основу психіки кожного з нас. Емоційні прояви, імпульси досить часто відображають їхнє колективно-родове несвідоме начало. Особисті ж образи, судження є здобутком індивідуального досвіду певної людини. Але в основі їх лежать системи міфів, уявлень, світовідношення цілих народів, відображаючи прожиті ними історичні епохи. *Міфи* – це перш за все психічні явища *колективної історії*, до яких спільнотою пристосовуються усі зовнішні явища реальності. Індивідуальна історія є часткою історичного життя того чи іншого співтовариства, а вже потім етносу чи людства.

Без сильних емоційних зв'язків з оточуючими, зі світом людина не може існувати, вона страждає від своєї самотності та покинутості [14, 81]. Внаслідок цього вона потребує встановлення різного типу зв'язків з іншими людьми, стає часткою тієї чи іншої спільноти, групи. Вона може або повністю розчинитися в ній, незворотно ідентифікувати себе з нею, або залишатися у системі міжлюдської комунікації, зберігаючи і розвиваючи власну неповторну особистість [10]. Саме цю останню можливість і надає розвиток державотворчої спільноти людей – *нація*.

На відміну від етносу, нація об'єднує людей як певна соціокультурна та політична спільність, яка хоча і пов'язана, але не завжди і не обов'язково, з певним етносом. Якщо до етнічної культури люди залучаються колективно, по факту народження, то включення до національних, культурних та політичних надбань вимагає особистісної дії. Нація протистоїть кровно-родовій та регіональній структуризації людей, їхньому існуванню на общинно-племенному рівні та неіндивідуальному міфологізованому мисленню.

Нація, яка зацентрована на «внутрішній» тип розвитку, тобто консервацію існуючих ритуалів, типу відносин, економічних взаємин, перетво-

рюється на так звану «*етнічну химеру*». *Химера*, як явище етнічної історії фактично не може стати нацією-державотворцем, оскільки випадаючи з реального історичного розвитку інших народів, переходить у простір міфу, або міфічного світосприйняття, яке не допускає існування ніякого іншого досвіду, окрім переданого та освяченого предками. Перебування просторі міфу дозволяє сприймати історичні події крізь призму «раз і назавжди» встановленого типу досвіду та дій. Такий підхід по своїй суті є позачасовим. І суспільство, як людська спільнота, і держава, як суспільний механізм, в такому разі випадають із загальносвітового та надетносного культурного і цивілізаційного процесу.

Стан позачасовості, замкненості на собі, в індивідуальних випадках є психічною патологією – *нарцисизмом*. І подібне сприйняття дійсності, розповсюджене на рівень суспільства, формує *суспільний* (або ж етнічний) *нарцисизм*, який не сприймає нічого, окрім власного міфотворення на протигагу державотворенню [13,57]. В історії людства народи, функціонування яких відбувалося «всередині» міфу, залишалися на тому ж рівні, коли міфологія перетворилася на панівний чинник розвитку. Найяскравіший приклад цього – австралійські аборигени, що за тисячоліття не спромоглися вирватися з камінного віку. І інший випадок – Іспанія, що в середні віки була штучно відгороджена правителями від «еретичного впливу» довколишніх держав. Іспанія того часу, вибравши нав'язаний інквізицією шлях «закритого» від «еретичного» оточення суспільства і опинившись внаслідок цього поза загальноєвропейським розвитком, розплатилася за це багатостолітньою культурною відсталістю, поголівною неграмотністю усіх верств населення, неконкурентною економікою та політичною рутиною. Знадобилося кілька громадянських війн, масштабні політико економічні та суспільні реформи, щоб ця держава стала в рівень зі своїми сусідами.

За будь-яких етнополітичних та етнопсихологічних досліджень необхідно враховувати й *ментальну настанову* населення регіону, яка обумовлює специфіку світосприйняття, формування етнокультурних рис

індивідуального характеру, домінуючий тип сімейних і суспільних відносин, традицій побуту, соціальних стереотипів і орієнтацій. **Ментальність** розуміється в якості передумови панівного типу світосприйняття і складається з переконань, понять, висловлювань, що з ними згодні члени даного етнічного співтовариства та суспільства і, виходячи з яких, вони формують свої суспільнозначимі дії. Це сукупність правил узагальнення та інтеграції потоку різноманітних вражень у свідомості для вироблення системи світобачення, яка є спільною для представників певної культури, етносу. Таким чином, ментальність є способом ставлення до внутрішнього та оточуючого світу, в основі якого знаходяться психічні процеси, які формуються під впливом історично сформованих норм, цінностей і традицій, що є спільними для даного етносу, нації і сформованих ними суспільно-державних утворень [Див.: 1; 3].

На протязі століть український етнос формувався в основному як виразно селянський, втрачаючи внаслідок асиміляції або винищення політико-культурну суспільну верству. Тому домінуючим психотипом ментального світосприйняття є «селянський», консервативний, якому притаманні розуміння існуючої системи суспільних і міжлюдських відносин в якості природньо-обумовленої, незалежної від волі окремої людини і незмінної.

В основі українського світогляду лежить виразна ідеалістична риса. Головним чином це виявляється у тому, що думками і вчинками українців керують не загальні категорії розуму (*Ratio*), а в першу чергу суб'єктивні чинники, які мають свою основу в почуттях і волі. Критерієм істини у випадку українців є не стільки об'єктивні факти, а факти у поєднанні з уявними колективними фантазуваннями (міфологією). Аналізуючи вияви українського світогляду, необхідно звертати увагу на те, що в психічній структурі українців існує перевага чуттєвого, емоційного елемента над чинником розумовим, аналітично-раціональним [9]. Слов'яни взагалі, а українці зокрема, схильні зокрема до спорадичного, короткотривалого

ентузіастичного захоплення ідеєю, лідером тощо, яке після невдачі спричиняється до апатії та пасивності.

Психологічна, особливо колективно-масова невірноваженість і схильність керуватися установками колективної свідомості, її цінностями, досить часто призводить до тотального підпорядкування окремих індивідів «психологічним» настроям натовпу, що спричиняється до втрати особистісної своєрідності, а на суспільному рівні до різких екстрем. Спостерігаємо домінантне поєднання двох психічних функцій – почуттів і волі – та підпорядкування їм розуму з його раціональністю і розсудком та причинно-наслідковим аналізом. Спрямована почуттям, а не розсудком, воля не здатна до чіткого планування дій, аналізу їхніх можливих наслідків, є часово нетривалою і мінливою у своїх уподобаннях, а отже, схильною до підпорядкування постійно змінюванню нестійким мотивуванням. Психологічно-емоційний тип «колективізму» є протилежністю раціонально-соціальному, який є скріплюючим суспільство фактором. Психологічно-емоційний колективізм, на противагу *психологічно-раціональному соціальному колективізму*, у суспільному плані є деструктивним, оскільки при його домінуванні не створюються стійкі і тривалі національні спільні цінності та норми, які були б об'єднавчими у соціальному і політичному планах. Тому він й врешті-решт обертається *суспільним індивідуалізмом* – концентрацією виключно на своїх інтересах (верстових, індивідуальних, регіональних) у збиток загальнонаціональним, нерозумінням необхідності їх поєднання заради спільного блага. Е. Дюркгейм називає цей стан «*механічною солідарністю*», яка є характерною для первинного рівня суспільного об'єднання – так званої «орди» [12, 61].

Той факт, що регіони України тривалий час входили до сфер економіко-господарського та культурно-політичного впливу різних держав, відобразився і у розбіжностях етносоціальної специфіки ментальності і політичної поведінки регіональних груп українського народу. Наприклад, наддніпрянські українці є в більшості східноєвропейськи або євразійськи

геополітично та світоглядно орієнтованими людьми. У відношенні до суспільства і держави у них присутній *«народницько-громадівський»* погляд на неї: як на захисника та опікуна інтересів більшості населення; очікування саме від колективного утворення (суспільства і його інституту – держави) справедливості; схильність на індивідуальному та суспільному рівнях до взаємодії між людьми, до співпраці, взаємодопомоги і очікування аналогічного у відповідь [5, 181-182]. Свобода у сприйнятті наддніпрянців є нерозривно пов'язаною з рівністю, що у результаті має призвести до справедливості. Для галичан, наприклад, справедливістю є наявність та забезпечення свободи для індивідуальної реалізації своєї мети та особистого успіху понад усе. У них значно розвинена *соціальна мімікрія*, яка виявляється:

- спрямованістю на пристосування суб'єктивних потреб до об'єктивних можливостей;
- націленістю на вирішення конкретної, а не загальної ситуації;
- скерованістю на вибір між існуючими в даний час реальними можливостями.

Притаманними для них також є соціальна формальність, тобто схильність до сприйняття формальних норм і ознак оточення при мінімальному врахуванні їх змісту і суті (що, зокрема, виявляється у підвищеній буденній релігійній обрядовості) та консервативність, скерована на увічнення у незмінному вигляді існуючих традицій і цінностей.

Психотип українців різних регіонів з відмінним суспільно-історичним розвитком не становить цілісного явища [4; 9; 10;]. У мешканців різних регіонів України тип світосприйняття та побутової поведінки у більшості складався на основі відмінних колективних архетипів (несвідомих психічних стереотипів світовідношення). Ця ж різниця психотипу виявляється і на рівні стратифікації (соціально-класового поділу). Різні соціальні верстви реально існують на різних стадіях світосприйняття, яке, по суті, відображає етапи

сприйняття світу людством, етносом на послідовно змінюючих один одного на шаблях суспільно-історичного розвитку.

Кожна суспільна стабільна соціально-історична верства має своєрідний і відмінний від іншої тип психіки та свідомості, відповідний певному етапу розвитку культури. Чим більше етнічне переважає національне, загально-людське в людині, тим більше вірогідність її «внутрішнього» перебування десь за часів неоліту чи, у кращому випадку, в епоху Середньовіччя. У результаті цього повсякденна побутова, а тим більше, суспільно-політична поведінка людини в основному спрямовується тим внутрішнім історично-культурним етапом, на якому перебуває дана особа і ціннісними критеріями якого вона керується [1, 97].

Людина знаходиться під могутнім впливом різних сфер психіки. Поки людина існує як стадна істота, самосвідомість їй абсолютно не потрібна, оскільки її життя цілком регламентується колективом, тобто на рівні позасвідомої системи ритуалів та традицій предків. Людина, яка знаходиться на рівні міфологічних архетипічних образів, не відділяє себе від родового співтовариства і не сприймає себе як самобутню, своєрідну індивідуальну й неповторну істоту, здатну до творчості та свободи і, тим більше, не здатна до розуміння себе в якості політично відповідальної, наділеної правами особи (тобто *громадянина*). Тому чим більш багатим, розвиненішим є внутрішній світ людини, тим далі вона віддаляється за обмежені локальні рамки колективного міфологічного несвідомого, переходячи на рівень особистої свідомості, ідентифікації із самою собою [14,71].

Вищевказане дозволяє констатувати неможливість створення історичної, державотворчої нації виключно на етнічних засадах. Формування національної спільноти за територіально-географічною ознакою натикається на суттєві регіональні розбіжності українців. Різні суб'єкти українського етносу належать до різних *суперетнічних систем* – *європейської* та *євразійської* з відповідною різницею стереотипів світосприйняття і психотипів. Традиції побуту, суспільної поведінки також є регіонально відмінними з тієї ж

причини. Мовний фактор також не може слугувати основним у визначенні національної приналежності і внаслідок значної кількості діалектних форм поки що нездатний бути національно фундуєчим. Расово-антропологічна цілісність не є притаманною для українства і також не може слугувати критерієм національно-етнічної приналежності. Аналіз історичного розвитку дозволяє встановити, що завжди основним національно консолідуєчим фактором була єдність соціальних, політичних, економічних цілей представників різних регіонів та класів України. Фактори територіальні, психоемоційні, мовні, релігійні постають в якості важливих, але вторинних у порівнянні з єдністю соціально-політичних цінностей [11].

Тому не слід намагатися пояснювати принцип такої націо- і державотворчої інертності у відсутності національної ідеї, яка начебто може масово мобілізувати до масштабних звершень та врешті-решт об'єднати народ і націю. Будь-яка нав'язана ідея, яка не зачіпає особистих та й іноді суто обивательських інтересів людини, обов'язково перетворюється на ідеологічний штамп, утвердити який в масах можливо або насиллям, або тотальною пропагандою, що ми не раз спостерігали і у вітчизняній, і в зарубіжній історії. Але навіть у випадку перемоги подібних діянь, ідея, перетворена на *ідеологію*, ніколи глибоко не проникне у мислення та свідомість людини. Вона консервується, перетворюється на певний обряд, ритуал, якому віддають данину, але який існує десь поряд зі сферою повсякденного життя, фактично не зачіпаючи його.

Можливо, саме в *міфологізації дійсності* слід шукати причини багатостолітньої недержавності української нації? Але спочатку слід уточнити, що розуміється під *нацією* і чи може специфіка цього розуміння впливати на національну державотворчість. Націоналістичною (перш за все – етнонаціоналізмом та пов'язаним з ним расонаціоналізмом) і тоталітарною ідеологією саме *етнічно-органічна спільнота*, пов'язана між собою кровно-родовими зв'язками, системою повсякденної обрядовості та ритуалів сприймається як носій державно-політичних цінностей. Однак подібний підхід не

може стати об'єднавчим, перетворити етнічну групу, яка пов'язана спільною міфологією, на *націю-державотворець*.

Міф, який початково об'єднує етнос, ідеалізовано передає дійсність та досвід попередніх поколінь, не допускаючи ніякої іншої можливості досвіду, окрім тієї, яка була отримана завдяки ньому. Міфологічне світосприйняття зацентроване на позачасове зберігання минулого. Людина, яка існує у просторі міфу, по суті відокремлюється від власної особистості задля віднайдення себе в інших, втрачає індивідуальність мислення, перетворюючись на частку маси, натовпу. В кінцевому рахунку свідомість такої людини спирається лише на колективний досвід предків, їхню міфологію. Ритуали, традиції, побут визнаються найкращими, та окрім цього, священними та незмінними. Головною добродійною рисою стає індивідуальна покірливість та визнання єдино вірними історично сформовані стереотипи соціалізації та світосприйняття.

Етнічно-міфологічний підхід до нації фактично розуміє її *географічно* (через поселення) та *культурно* – завдяки спільності мови, звичаїв і традицій. Але інтегрована таким чином нація не володіє державною організацією, яка б об'єднувала її політично.

Тоталітарною ідеологією саме підхід до нації як до *етнічно-органічна спільноти* робить акцент в питанні про народ на спільність походження. Це є застарілим *античним визначенням нації* – на протиположності *цивілізованості* – як недержавної і не об'єднаної політично, а інтегрованої географічно і культурно.

В Європі, починаючи з Нового часу, нація розуміється як носій суверенітету, а з XVIII ст. *нація як родове співтовариство* і нація як *народ держави* переплітаються. Місце суто етнічного зв'язку займає *співтовариство демократичної волі* – замість розуміння нації як родового зв'язку і дополітичної єдності вона розуміється як *нація громадян*, що конститутивна для політичного громадянського співтовариства. Тобто відбувається поєднання національної ідентичності і демократично

конституційованого громадянства. Нація громадян набуває своєї ідентичності не в етнічно-культурній подібності, але в практиці громадян, які активно використовують свої демократичні права на участь в політико-суспільному житті і комунікацію.

Етнічний чи расовий націоналізм у такому разі навпаки свідчить про своєрідну «хворобу зростання», про певну політичну та державну незрілість нації, або тих, хто вважає себе національною елітою – про їхній *соціальний інфантилізм*.

Національна культура, формуючи особливі принципи мислення, переживання та осягнення світу, звичаї та традиції, пов'язані з суспільно-історичним розвитком, тим не менше має спільне з іншими культурами джерело. Ми належимо до того культурного кола, етичні поняття якого сформувало християнство. Віруючі та невіруючі, політики та обивателі – усі ми сформовані християнською заповіддю поваги та любові до ближнього – основним моральним орієнтиром нашої культури: «Якщо я маю дар пророцтва, і знаю всі таємниці, і маю будь-яке пізнання та всю віру..., а не маю любові, – то я ніщо» [6,13:2]. Тому попри усі національні відмінності та специфікації етнічних культур, є можливим констатувати, що виховало нас перш за все християнство. У такому випадку національну культуру України можна беззастережно віднести до європейського типу культури та цивілізації. Особливо важливим для національного державотворення є розвиток політико-правової культури, яка в усьому світі підтвердила своє універсальне значення і використання.

Історія показала, що збереження й розвиток культурного надбання у всьому його обсязі є можливим при ситуації відкритості національної культури, розвитку її у загальнонаціональному контексті. Україна завжди була полем взаємодії і центром зустрічі культур Заходу та Сходу. Не розчиняючись в жодній із них, вона використовувала їх найкращі досягнення, органічно вплітаючи у власну культуру, водночас вносячи українську частку в культури інших народів. І, навпаки, можна спостерігати,

що як тільки чи то внаслідок об'єктивних обставин або суб'єктивних чинників, українська культура піддавалася консервації, випадаючи з системи міжкультурної комунікації, розвиток її, а отже, і політичної сфери, – уповільнювався, впадаючи у стагнацію. Відбувалася акцентація виключно на побутових, фольклорних традиціях, що призводило з одного боку до агресивного постулювання власної окремішності, а з іншого, внаслідок культурного відставання – до асиміляції з боку більш мобільнішої політико-культурної системи.

Бажання зберегти вітчизняну спадщину нерідко виливається у ворожнечу до всього «чужого». Ксенофобія та національне самовозвеличення (*національна мегаломанія*) завжди взаємно підживлюють одне одне. Одним з найнебезпечнішим для розвитку нації є некритичне возвеличення «свого» на протигагу всім іншим, що врешті-решт призводить до ізоляції. Нація завжди розквітає у симбіотичній взаємодії з культурним надбанням інших народів, запозичуючи чужі досягнення та творячи власні оригінальні цінності.

Українська духовна та політична культура може і повинна стати акумулюючим явищем для усього народу України, його національною ідеєю, що об'єднала б насправді, а не формально, різні верстви та національні групи суспільства, сформувала б істинний, а не «шароварний» (на зразок російського «квасного» псевдопатріотизму), *патріотизм*. Це може бути досягнуто за умови, що в основу суспільного розвитку буде покладена перш за все особистісна, а не етнічна ідентифікація людини. Віднесення до української нації повинне відбуватися не за кровно-етнічною ознакою, а за єдністю духовно-моральних цінностей та визнання сформованих громадянським суспільством правової системи та політичної культури. Початком такого підходу є розуміння того, що Вітчизна – це перш за все духовні блага та цінності, а не лише факт тієї чи іншої етнічної приналежності.

Етноси, які створили національну державність, досягли це в ситуації поєднання родового співтовариства та політико-правової єдності. Нація в такому випадку виступає в якості народу держави, як носій наднаціонального

державного суверенітету. Нація, як більш вищий щабель існування етносу, змінює форму мислення людей з міфологічного на політичне. Нація, як політична та громадянська спільнота набуває своєї ідентичності не в етнічно-культурній подібності, але в практиці громадян, незалежно від їхньої класової приналежності. Тим самим носієм державного суверенітету стає кожна людина, а не лише якась соціальна верства. Людина як громадянин, усвідомлює власну самоцінність та цінність своєї держави завдяки можливості особистої самореалізації, яку надає таким чином об'єднане суспільство.

Література

1. Андерсон Б. Воображаемые сообщества. Размышления об истоках и распространении национализма. М.: «КАНОН-Пресс-Ц», 2001. – 288 с.
2. Багатиреева В.С. Щодо проблеми визначення кримінально караних форм сепаратизму // Право і безпека. – 2014. – № 1(52). – С. 65-70.
3. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. – М.: Прогресс, 1995. – 323 с.
4. Дівак В. Сепаратизм як феномен сучасної політики: політологічні та правові аспекти. – К.: Логос, 2010. – 224 с.
5. Зінченко В.В. Інституціоналізація місцевого народовладдя і перспективи реформ системи самоврядування//Розвиток громадянського суспільства в Україні: минуле, сучасність, перспективи: [колективна монографія]. – Острого: ІГСУ, Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – 328 с. – С.157-183.
6. Євангеліє. І-е Коринфянам, 13:2.
7. Європейський досвід регіоналізму//Інтернет-ресурс «Діалог»: <http://dialogs.org.ua/ru/material-/full/1/1324>.
8. Коллінз Р. «Балканизация» или «американизация»: геополитическая теория этнических изменений // Логос. – 2005. – №1 (46). – С.19-64.
9. Нагорна Л. «Війни ідентичностей»: сценарії і ризики//Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=69&c=1590>.
10. Спільна ідентичність громадян України: підґрунтя, виклики, шляхи формування. Аналітична доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона. – 2007. – № 3. – С.15-27.
11. Сталенна Л.С. Регулювання правових відносин щодо протидії сепаратизму в Україні // Розвиток системи державного управління в Україні. – Вип. 4 (51). – 2015. – С.1-8.
12. Durkheim E. Education and Sociology. – Chicago: Trans. by S.D. Fox., 1976. – 321 p.
13. Sintschenko V.V. Gesellschaft und Ethik im Kontext Wissenwirtschaft: über den Umgang mit ernsten Soziale Fragen//Soziale Wirtschaft.– 3. – 6 (H.112). – Suhrkamp Publishers & Sozialforschung, 2016. – P. 54-63.
14. Turner J. The experimental social psychology of intergroup behaviour // Intergroup Behaviour / Eds. J.Turner, 11. Giles. – Oxford, 1981. – P. 66-101.
15. Varieties of Capitalism: The Institutional Foundations of Comparative Advantage / Hrsg. P. Hall, D. Soskise. – Oxford: Oxford University Press, 2013. – 540 p.
16. Wartenberg T. The Situated Conception of Social Power//Social Theory and Practice. – Vol 14. №3. – P. 317-343.

НАЦИОТВОРЧЕСТВО В ОБЩЕСТВЕННО-ГОСУДАРСТВЕННОМ РАЗВИТИИ И СПЕЦИФИКА ФАКТОРОВ ЭТНИЧНОСТИ И ПСИХОИДЕНТИЧНОСТИ: КОНТЕКСТ ЕВРОПЕЙСКОЙ ТРАДИЦИИ И УКРАИНСКОГО ПАТРИОТИЗМА

А.В. Билецкая

Статья исследует особенность и противоречивость социально-политической трансформации общества, исторические, политические, этнические и культурные тенденции развития нации и государственности в Украине. Анализируются сложности переходных процессов, которые, с одной стороны, предопределяют укрепление регулирующей роли государства, а с другой – развитие гражданского общества, предусматривает разгосударствление социальных институтов, уменьшение государственного влияния на них. Исследуются механизмы стабилизации и деструктивности в процессах построения национального государства.

Ключевые слова: этнос, нация, психика, ментальность, гражданское общество, государство, демократия, патриотизм.

NATION BUILDING IN PUBLIC AND STATE DEVELOPMENT AND SPECIFICITY OF FACTORS OF ETHNICITY AND PSYCHOIDENTITY: THE CONTEXT OF THE EUROPEAN TRADITION AND UKRAINIAN PATRIOTISM

A. Biletska

Feature article explores the contradictions and the social and political transformation of society, the historical, political, ethnic and cultural trends of the nation and the state in Ukraine. Analyzes the complexity of transition processes, which, on the one hand to explain the strengthening of the regulatory role of the state, but on the other – the development of civil society, provides for privatization of social institutions, the reduction of state influence on them. We study the phenomenon of ideology in the context of the phenomenon of totalitarianism and the destructiveness of stabilization mechanisms in the processes of nation-building.

The person is under the powerful influence various spheres of the psyche. While man exists as a gregarious being, consciousness it is absolutely not necessary, because its life is governed by the collective, that is at the level posado system of rituals and ancestral traditions. The man who is at the level of the mythological, archetypal images, does not separate himself from the family and community do not perceive themselves as distinctive, peculiar individual and unique being, capable of creativity and freedom and, especially, not able to understand itself as politically responsible, empowered individuals (i.e., citizen). Therefore, the richer, more developed is the inner world of man, the farther it is removed for limited local framework of collective mythological unconscious, moving to the level of personal consciousness, identification with himself. Ethnic groups, which established the national state, made up in this situation, the combination of the tribal community and the political and legal unity. Nation in this case acts as the people of the state as the bearer of supra-national state sovereignty. The nation as a political and civil community acquires its identity not in ethnic-cultural similarities, but in practice citizens, regardless of their social class. Thus the carrier of state sovereignty becomes every person, not only a certain social stratum. Man as a citizen aware of their own intrinsic worth and value of their state due to the possibility of personal fulfillment, which provides thus the United society. The nation as a higher stage of existence of the ethnic group, it changes the shape of people's thinking with mythological political.

Key words: ethnicity, nation, mentality, mentality, civil society, state, democracy, patriotism.